

M Y L I M A

Toni Morrison
Nobelio literatūros premijos laureatė

Toni Morrison

MYLIMA

Iš anglų kalbos vertė Lilija Vanagienė

VILNIUS 2021

Versta iš
Toni Morrison
BELOVED

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Toni Morrison, 1987
© Vertimas į lietuvių kalbą, Lilija Vanagienė, 2000
© Viršelio dizainas, Algimanta Sirvydaitė, 2021
© Viršelio nuotrauka, *Shutterstock*
© Leidykla VAGA, 2021
ISBN 978-5-415-02624-1

Šešiasdešimt milijonų ir daugiau

Ne savo tautā pavadinsiu savāja ir nemylimā – mylima.

Laiškas Romiečiams, 9, 25

VIENAS

124-as buvo piktas. Sklidinas kūdikio įsiūčio. Namų moterys tą žinojo, taip pat ir vaikai. Daugelį metų kiekvienas savaip taikstėsi su tuo piktumu, tačiau 1873 metais Sitė ir jos duktė Denver buvo vienintelės aukos. Senelė Beibė Sagz jau buvo mirusi, o sūnūs Hovardas ir Bagleris pabėgo, sulaukę trylikos metų, – kai vien nuo žvilgsnio sudužo veidrodis (tai buvo ženklas Bagleriui); kai du delniukų atspaudai atsirado ant pyrago (tai buvo ženklas Hovardui). Nė vienas berniukas nelaukė, ką dar pamatys: kitą iš puodo išverstą žirnelių krūvą, smilkstančią ant grindų, sutrupintus ir pabertus eilute prie slenkščio sausainius. Nelaukė jie dar vieno atvangos laikotarpio: savaitių, kartais net mėnesių, kai niekas netrikdė. Ne. Kiekvienas pabėgo tučtuojau – tą akimirką, kai namas padarė tai, kas žeidė taip, kad antrąsyk to nei išverti, nei matyti buvo neįmanoma. Per du mėnesius, pačiame viduržiemėje, palikę savo senelę Beibę Sagz, Sitę, savo motiną, ir mažą sesutę Denver vienut vienas pilkai baltame name Blustouno gatvėje. Tuo metu jis neturėjo numerio, kadangi Sinsinatis nesiekė taip toli. Iš teisybės Ohajas dar tik septyniasdešimt metų vadinosi valstija, kai iš pradžių vienas brolis, o paskui ir kitas savo skrybėles prigrūdo skiautinės antklodės kamšalo,

stvėrė batus ir ištykino lauk nuo to įkyraus priešiško, kurį namas jautė jiems.

Beibė Sagz nė galvos nepakėlė. Iš savo ligos patalo ji gir-dėjo juos išeinant, tačiau ne dėl to gulėjo nejudėdama. Ji stebėjosi, kodėl vaikaičiams prireikė tiek laiko suprasti, kad nė vienas namas nepanašus į tą Blustouno gatvėje. Pakibusi tarp gyvenimo darkumo ir mirusiųjų niekšingumo, ji nebe-galėjo domėtis nei išėjimu iš gyvenimo, nei pačiu gyvenimu, jau nekalbant apie išgąstį dėl dviejų ištykinančių berniukų. Jos praeitis buvo tokia pati kaip dabartis – nepakeliama, – o kadangi ji žinojo, kad mirtis jokia būdu nėra užmarštis, su-tekė likusią energiją apmąstymams apie spalvas.

– Atnešk truputį šviesiai violetinės, jeigu turi. Jei ne – rausvos.

Ir Sitė tenkino jos norus kuo galėdama, pradėdant audi-niais, baigiant nuosavu liežuviumi. Žiema Ohajyje itin šykšti, jeigu tau norisi spalvų. Danguje vienoda drama, ir Sinsinačio horizonte sulaukti pagrindinių gyvenimo džiaugsmų tikrai beviltiška. Todėl Sitė ir jos mergaitė Denver darė senelei vis-ką, ką galėjo ir ką joms leido namas. Abi atsainiai grūmėsi su nežmonišku tų namų elgesiu, su apverčiamais sąsūkais, pliaukštelėjimais per užpakalį, sušvinkusio oro gūsiomis. Ka-dangi suprato, kur šito nežmoniškumo šaltinis, lygiai kaip žinojo, kur yra šviesos šaltinis.

Beibė Sagz mirė netrukus po to, kai išvyko abu broliai, nepasistengę atsiveikinti su ja, ir iš karto Sitė su Denver nu-sprendė baigti tą persekiojimą išsikviesdamos šmėklą, kuri taip jas kankino. Gal pagelbėtų pokalbis, mąstė jos, gal pasi-

keitimas nuomonėmis ar šiaip kas. Todėl susiėmė už rankų ir tarė: „Ateik. Ateik. Imk ir ateik“.

Indauja žingtelėjo į priekį, bet daugiau nieko neįvyko.

– Turbūt senelė Beibė ją sulaiko, – tarė Denver. Ji buvo dešimties ir vis dar niršo ant Beibės Sagz, kad ši pasimirė.

Sitė atmerkė akis.

– Abejoju, – pasakė.

– Tai ko ji nepasirodo?

– Užmiršti, kokia ji maža, – paaiškino motina. – Nė dvejų metų neturėjo, kai pasimirė. Per maža, kad suprastų. Net per maža, kad kalbėtų.

– Gal ji nenori suprasti, – pasakė Denver.

– Gal. Bet jeigu tik ji ateitų, aš jai paaiškinčiau.

Sitė paleido dukros ranką, ir abi vėl pristūmė indaują prie sienos. Lauke vežėjas uždrožė botagu arkliui, kad tas bėgtų risčia, – vietiniai gyventojai, pravažiuodami pro 124-ą, laikė tai būtinybe.

– Kaip kūdikio jos kerai labai stiprūs, – pasakė Denver.

– Nestipresni už mano meilę jai, – atsakė Sitė, ir viskas buvo kaip andai. Maloni nenugludinto antkapio vėsa; to, kuri ji buvo pasirinkusi, kad galėtų atsiremti, tupėdama ant pirštų galų, plačiai praskėtusi kelius lyg kokį kapą. Buvo jis rausvas it piršto nagas, nubertas blizgančia skaldele. Dešimt minučių, pasakė jis. Turi dešimt minučių, aš padarysiu dykai.

Dešimt minučių už šešias raides. Dar už dešimtį juk būtų galėjusi gauti ir „Karštai“? Ji nepagalvojo, kad reiktų paprašyti, ir ją ligi šiol trikdė, kad tai būtų buvę įmanoma – kad už dvidešimt minučių, tarkim už pusvalandį, ji būtų galė-

jusi gauti viską, kiekvieną žodį, kurį girdėjo pamokslininką sakant per laidotuves (ir viską, ką pasakyti reikėjo), iškalną ant jos kūdikio antkapinio akmens. Karštai Mylima. Bet ką ji gavo, dėl ko sutarė, tebuvo tik vienas išties svarbus žodis. Ji manė, kad to pakaks, krušdamasi tarp antkapių su žmogumi, kuris iškalinėjo žodžius akmenyje, jo mažam sūnui stebint su seno pykčio ir visai naujo godulio kupinu veidu. Šito tikrai turėjo būti gana. Gana patenkinti dar vieną pamokslininką, dar vieną kovotoją už negrų teises ir miestą, pilną pasibjaurėjimo.

Turėdama omeny nuosavos sielos ramybę, ji buvo užmiršusi kitą, savo mažytės mergytės sielą. Kas būtų pamanęs, kad toks mažytis kūdikis gali savyje talpinti tiek pagiežos? Kruštis tarp akmenų stebint graverio sūnui nepakako. Jai ne tik reikėjo nugyventi savo metus namuose, paralyžiuotuose kūdikio įniršio už tai, kad jam buvo perpjauta gerklė, bet dar ir išbūti tas dešimt minučių prispaustai prie rausvo kaip aušra akmens, nusagstyto skaldelės žvaigždėmis, plačiai praskės-tais tarsi kapas keliais, minučių, ilgesnių už gyvenimą, ryškesnių, labiau pulsuojančių už to kūdikio kraują, tarsi aliejus permerkusį jai pirštus.

– Galėtume išsikelti, – sykį pasiūlė ji savo anytai.

– O kas pasikeistų? – paklausė Beibė Sagz. – Visoj šaly nėra nė vieno namo, kuris ligi pat gegnių nebūtų prikimštas mirusių negrų sielvarto. Mums pasisėkė, kad toji šmėkla kūdikis. O jei grįžtų mano vyro dvasia? Arba tavo vyro? Ką ir kalbėti. Tau pasisėkė. Tau liko trys. Trys tąso tave už sijonų, ir tik vienas kelia velniavą iš anapus. Būk dėkinga, ko nedė-

koji? Turėjau aštuonis. Visus praradau. Keturi buvo atimti, keturi sugauti ir, manau, visi jie drumsčia ramybę kieno nors namuose.

Beibė Sagz pasitrynė antakius.

– Mano pirmagimė. Tiek teprisimenu apie ją, kad mėgo padegusį duonos padą. Ar esi girdėjusi ką nors panašaus? Aštuoni vaikai, o aš tik tiek teprisimenu.

– Tik tiek leidi sau prisiminti, – pasakė Sitė, bet ir jai pačiai buvo likęs tik vienas – vienas gyvas, – berniukus išvijo negyvas kūdikis, ir jos prisiminimai apie Baglerį sparčiai blėso. Hovardas bent turėjo tokią galvos formą, kurios niekas neužmiršdavo. Kai dėl kitų, ji labai stengėsi kuo mažiau prisiminti. Deja, atmintis buvo klastinga. Ji galėjo skubėti per lauką, iš teisybės bėgti tekina, kad kuo greičiau atsidurtų prie siurblio ir nusiplautų nuo kojų ramunėlių syvus. Nieko daugiau nebuvo jos galvoje. Vaizdas vyrų, ateinančių jos žįsti, buvo toks pat nebegyvas kaip ir nervai nugaroje, kur oda garankščiavusi lyg kokia skalbimo lenta. Nebuvo nė menkiausio rašalo ar vyšnių sakų, ar ąžuolo žievės, iš kurio ji buvo padaryta, kvapo. Nieko. Tik vėjelis vėsino jai veidą bėgant prie vandens. O paskui su siurblio vandeniu ir skudurais ji nuvalė ramunėles, galvodama tik apie tai, kaip atsikratyti kiekvienu menkiausiu pėdsaku – apie tai, kokia ji buvo neatsargi, pasirinkusi tiesiausią kelią per lauką vien tam, kad sutaupytų pusę mylios, ir nepastebėjusi, kokios aukštos sužėlė žolės, kol jai pradėjo niežtėti ties keliais. O tada kažkas. Šliūkšteri vanduo, jos kojines ir batai guli nublokšti ant tako, kur buvo juos nusviedusi; Sargiukas laka iš klano netoli jos kojų, ir staiga jai

prieš akis ima skleistis, skleistis, skleistis Mielieji Namai ir, nors toje fermoje nebuvo nė lapelio, dėl kurio jai nesinorėtų klykti, jie atsivėrė jai prieš akis visoje savo begėdiškoje grožybėje. Niekada dar neatrodė tokie baisūs, kokie išties buvo, ir vertė ją spėlioti, ar pragaras irgi tokia graži vieta. Ugnis ir titnagas, tačiau paslėptas nėrinuotose giraitėse. Nuo gražiausių pasaulyje platanų kabojo berniukai. Jai buvo gėda prisiminti – nuostabius ošiančius medžius, bet ne berniukus. Kad ir kaip stengėsi, kiekvieną sykį platanai nustelbdavo vaikus, ir už tai ji negalėjo atleisti savo atminčiai.

Kai buvo nuplautos visos ramunėlės, ji apėjo namą iš priekio, pakeliui pasiėmusi savo batus ir kojines. Tarsi tam, kad ją dar labiau nubaustų už baisią jos atmintį, ant priebučio ne toliau kaip už keturiasdešimt pėdų sėdėjo Polas D, paskutinis vyriškis iš Mielųjų Namų. Ir nors ji nieku būdu nebūtų sumaišiusi jo veido su kurio nors kito, paklausė:

– Ar čia tu?

– Tai, kas liko. – Jis atsistojo ir nusišypsojo. – Kaip gyveni, mergaite, be to, kad vaikštai basa?

Kai ji nusijuokė, juokas buvo laisvas ir jaunas.

– Išsitečiau kojas tenai. Ramunėlėm.

Jis susiraukė, tarytum ragaudamas kažką kartų.

– Nenoriu nė girdėti. Visada nekenčiau šitų žolių.

Ji sugniaužė kojines ir sugrūdo kišenėn.

– Užėik į vidų.

– Priebutyje gerai, Site. Čia vėsu. – Jis vėl atsisėdo ir pažvelgė į pievą anapus kelio, žinodamas, kad geismas, kurį jau-tė, bus jo akyse.

– Aštuoniolika metų, – tyliai tarė ji.

– Aštuoniolika, – pakartojo jis. – Ir prisiekiu, kad visus juos vaikščiojau pėsčias. Ar galiu prisėsti prie tavęs? – Jis mostelėjo galva į jos pėdas ir ėmė atvarstinėti savo batus.

– Nori jas pamirkyti? Atnešiu dubenį vandens. – Ji prisiarmino prie jo, ketindama įeiti į namą.

– Ne-e. Negaliu lepinti kojų. Dar joms daug teks nužygiuoti.

– Negali tučtuojau išeiti, Polai D. Turi dar kiek pabūti.

– Na, bent tiek, kad pasimatyčiau su Beibe Sagz. Kur jinai?

– Mirė.

– Vaje. Kada?

– Jau bus aštuoneri metai. Beveik devyneri.

– Ar sunku buvo? Tikiuosi, nesunkiai mirė.

Sitė papurtė galvą.

– Kaip sapne. Gyventi – štai kas buvo sunku. Gaila, kad jos neberadai. Dėl to ir užsukai čia?

– Iš dalies dėl to. Be to, ir dėl tavęs. Teisybę pasakius, šiuo metu keliauju bet kur. Kur tik man leidžia prisėsti.

– Atrodai gerai.

– Velnias viską pamaišo. Leidžia gerai atrodyti tol, kol blogai jaučiuosi. – Jis pažvelgė į ją, ir žodis „blogai“ įgavo kitą prasmę.

Sitė nusišypsojo. Šitokie jie buvo – kadaise. Visi Mielųjų Namų vyrai, prieš ir po Heilės, švelniai broliškai flirtavo su ja, vos įžiūrimai, kad beveik negalėjai pastebėti.

Išskyrus vešlesnius gaurus ir kažkokį laukimą akyse, jis atrodė taip pat kaip ir Kentukyje. Puiki oda, tiesi nugara. Ste-

bino, kaip tokio sustingusio veido žmogus galėjo taip greitai šyptelti, plykstelti raudoniu ar tavęs gailėtis. Tarsi nieko daugiau nereikėjo daryti, tik susilaukti jo dėmesio ir bereginti jis atsakydavo tuo pačiu jausmu, kurį tu jautei. Greičiau nei akies mirksniu jo veidas pasikeisdavo – gyvumas slypėjo paviršiuje.

– Man nereiktų tavęs klausinėti apie jį, ar ne? Pats pasakytum, jeigu būtų ką sakyti, ar ne? – Sitė pažiūrėjo žemyn į savo pėdas ir vėl pamatė platanus.

– Pasakyčiau tau. Žinoma, pasakyčiau. Nežinau dabar nieko daugiau, kaip anuomet.

Išskyrus apie sviesto muštokę, pagalvojo jis, ir tau nereikia šito žinoti. – Turi manyti, kad jis tebėra gyvas.

– Ne. Aš manau, kad jis miręs. Tik dėl to, kad nesu tikra, atrodo, jog tebėra gyvas.

– Ką manė Beibė Sagz?

– Tą patį, bet jos paklausius atrodė, kad visi jos vaikai mirę. Sako jautusi ir dieną, ir valandą, kaip kiekvienas jų iškeliavo.

– Kada, pasak jos, išėjo Heilė?

– Aštuoni šimtai penkiasdešimt penktais. Tą dieną gimė mano kūdikis.

– Tu pagimdei tą kūdikį, ar ne? Niekada nemaniau, kad įstengsi. – Jis sukikeno. – Nėščia pabėgai.

– Turėjau. Negalėjau laukti. – Ji panarino galvą ir pagalvojo, – kaip ir jis, – jog neįtikėtina, kad ji įstengė. Ir jeigu ne toji mergaitė, ieškanti aksomo, ji niekada nebūtų įstengusi.

– Viena pati. – Jis didžiavosi ja ir pyko ant jos. Didžiavosi, kad įstengė, pyko, kad jai neprisireikė nei Heilės, nei jo.

- Beveik viena. Ne visai viena. Balta mergaitė padėjo.
- Tokiu atveju ji ir sau padėjo. Telaimina ją Dievas.
- Galėtum likti nakčiai, Polai D.
- Neatrodo, kad labai ryžtingai siūlytum.
- Sitė pro jo petį dirstelėjo į uždarytas duris.
- Tikrai kviečiu. Gal atleisi už mano namus. Įeik. Pasikalbėk su Denver, kol ką nors tau pagaminsiu.

Polas D surišo batus, pasikabino per petį ir žengė įkandin jos tiesiai į raudonos ir banguojančios šviesos duburį, kuris surakino jį vietoje.

- Turi svečių? – raukdamasis sušnibždėjo jis.
- Retsykiais, – atsakė Sitė.
- Dieve šventas. – Jis atbulas išėjo pro duris į priebutį. – Kokia pikta jėga čia pas tave?
- Ne pikta, tik liūdna. Įeik. Perženk.

Tada jis pažiūrėjo į ją, įdėmiai. Įdėmiau negu tada, kai ji pirmąsyk išniro iš už namo šlapiom blizgančiom kojom, laikydama vienoje rankoje batus ir kojines, o antrąją – sijonus.

Heilės mergaitė – toji su geležinėmis akimis ir tokiu pat stuburu. Kentukyje niekada nebuvo matęs jos plaukų. Ir nors jos veidas dabar buvo aštuoniolika metų vyresnis negu tada, kai paskutinį sykį ją matė, dabar jis buvo švelnesnis. Dėl plaukų. Veidas per daug ramus; akių rainelės tokios pat spalvos kaip oda, kuri tame ramiame veide vertė jį galvoti apie kaukę su gailestingai išduobtomis akimis. Heilės moteris. Nėščia kas metai, įskaitant ir tuos, kai sėdėjo prie ugnies, sakydama jam, kad ketina bėgti. Tris savo vaikus ji jau buvo sugrūdus į svetimą vežimą negrų vilkstinėje, persikeliančioje per upę.

Jie turėjo būti palikti pas Heilės motiną netoli Sinsinačio. Net ir toje mažyteje pašiūrėje, pasilenkus taip arti ugnies, kad galėjai užuosti kaitrą suknelėje, jos akys neatspindėjo nė vieno šviesos blyksnio. Jos buvo tarsi du šuliniai, į kuriuos žiūrėti jam buvo sunku. Net išdūrus jas būtų reikėję uždenkti, paslėpti, pažymėti koku ženklu, įspėjančiu žmones apie jose glūdinčią tuštumą. Todėl jis verčiau žiūrėjo į ugnį, kol ji papasakojo jam, nes jos vyro nebuvo ir jis negalėjo papasakoti. Ponas Garneris buvo miręs, o jo žmona turėjo kakle gumbą, didumo sulig saldžiąja bulve, ir su niekuo negalėjo kalbėti. Ji prisilenkė prie ugnies taip arti, kiek leido nėsčias pilvas, ir papasakojo jam, Polui D, paskutiniam vyriškiui iš Mielųjų Namų.

Jų buvo šeši, kurie priklausė fermai, Sitė – vienintelė moteriškė. Ponia Garner, verkdamas kaip kūdikis, pardavė jo broli, kad apmokėtų skolas, kurios užgulė ją tą pačią minutę, kai tapo našle. Tada sutvarkyti reikalų atvyko mokytojas. Bet tai, ką jis padarė, sužlugdė dar tris Mielųjų Namų vyrus ir iš Sitės akių išplėšė spindinčią geležį, palikdamas du atvirus šulinius, kuriuose nebeatspindėjo laužo ugnis.

Dabar geležis buvo grįžusi, tačiau veidas, plaukų sušvelnintas, leido jam pasitikėti ja tiek, kad žengė pro duris ir pa-taikė tiesiai į pulsuojančios raudonos šviesos duburį.

Ji buvo teisi. Liūdna jėga. Žengiant per ją, sielvarto banga taip permerkė jį, kad jis vos nepravirko. Atrodė, kad ligi normalios supančios stalą šviesos labai toli, bet jis įveikė – sausom akim ir laimingai.

– Sakei, ji mirė lengvai... Kaip sapne, – priminė jai.

– Čia ne Beibė Sagz, – paaiškino ji.

– Tai kas gi?

– Mano duktė. Toji, kurią pasiunčiau pirmą su berniukais.

– Ji neišgyveno?

– Ne. Toji, kurią aš nešiojau, kai pabėgau, visa, ką turiu. Berniukų taip pat nebėra. Abu išėjo prieš pat Beibės Sagz mirtį.

Polas D pažiūrėjo į vietą, kur jį permerkė sielvartas. Raudonumas buvo dingęs, bet toje vietoje ore tvyrojo kažkokia rauda.

Gal taip ir geriausia, pagalvojo. Jeigu negras turi kojas, jam derėtų jomis naudotis. Užsibūsi kur nors ilgiau, kas nors ims ir sugalvos, kaip jas surišti. Vis dėlto... jeigu jos berniukų nėra...

– Jokio vyriškio? Tu čia vienui viena?

– Aš ir Denver, – atsakė ji.

– Ir tau gerai?

– Man gerai.

Ji pamatė jo abejonę ir kalbėjo toliau.

– Gaminu maistą miesto restorane. Ir slapčia šiek tiek siuvu.

Prisiminęs naktinius marškinius, Polas D nusišypsojo. Sietei buvo trylika, kai ji atvyko į Mieluosius Namus, ir jau tada jos akys buvo geležinės. Ji buvo pačiu laiku gauta dovana poniai Garner, kuri neteko Beibės Sagz dėl savo vyro kilnių principų. Penki Mielųjų Namų vyrai pažiūrėjo į naująją mergaitę ir nusprendė palikt ją ramybėj. Jie buvo jauni ir taip išsiilgę moterų, kad prasidėjo su veršiukais. Tačiau nelietė mergaitės

geležinėmis akimis, todėl ji galėjo rinktis, nepaisant to, kad kiekvienas jų būtų sutrynęs į miltus kitus, kad tiktai gautų ją sau. Jai prireikė metų išsirinkti – ilgų, sunkių metų kuliantis ant čiužinių, kamuojant sapnams apie ją. Ištisu metų geismo, kai išprievartavimas atrodė vienintelė gyvenimo dovana. Susivaldymas, kurį jie praktikavo, buvo įmanomas tik dėl to, kad jie buvo Mielųjų Namų vyrai – tie, kuriais gyrėsi ponas Garneris, o kiti fermeriai įspėjamai purtė galvas, išgirdę tą frazę.

– Visi jūs turit bernus, – kalbėjo jis jiems. – Jaunus bernus, nebejaunus bernus, išrankius bernus, valdingus bernus. O Mieluosiuose Namuose mano negrai – vyrai, visi aliai vienas. Tokius aš juos įsigijau. Tokius išauklėjau. Kiekvienas iš jų vyras.

– Skirk, Garneri. Negrai nėra vyrai.

– Jeigu jų bijai, nėra. – Garneris plačiai šypsojo. – Bet jeigu pats esi vyras, nori, kad ir tavo negrai būtų vyrai.

– Nenorėčiau vyrų negrų netoli savo žmonos.

Tokia reakcija patiko Garneriui, jis jos laukė.

– Ir aš nenorėčiau, – sakydavo jis. – Ir aš nenorėčiau, – ir visada stodavo pauzė prieš tai, kol kaimynas ar svetimas, ar koks perėjūnas, ar svainis, ar šiaip kas suvokdavo prasmę. Paskui kildavo aršus ginčas, kartais muštynės, ir Garneris grįždavo namo apdaužytas ir patenkintas, dar sykį parodęs, kas yra tikras kentukietis: pakankamai kietas ir pakankamai gudrus savo negrus padaryti vyrais ir juos taip vadinti.

Taigi jie buvo: Polas D Garneris, Polas F Garneris, Polas A Garneris, Heilė Sagzas ir Siksas, laukinis. Visi dvidešimtme-

čiai, be moteriškės, dulkinantys karves, sapnuojantys prievartavimus, besikuliantys ant čiužinių, trinantys savo šlaunis ir laukiantys naujosios mergaitės – tos, kuri atėjo į Beibės Sagz vietą po to, kai Heilė išpirko ją už penkerių metų sekmadienius. Gal dėl to ir pasirinko ją. Dvidešimtmetis vyras, taip mylintis savo motiną, jog atsisakė penkerių metų sekmadienių vien tam, kad retsykais matytų ją sėdinčią, – buvo rimta rekomendacija.

Ji laukė metus. O Mielųjų Namų vyrai skriaudė karves, laukdami kartu su ja. Ji pasirinko Heilę ir pirmajai jų nakčiai slapčia pasisiuvo suknelę.

– Ar nenori kurį laiką pabūti? Per vieną dieną neatsiimsi už aštuoniolika metų.

Iš sutemų kambario, kuriame jie sėdėjo, balti laiptai kilo į antro aukšto mėlynai baltus sienų apmušalus. Polas D matė, kur prasideda apmušalai, nežymios geltonos dėmelės, ištaškytos snaigių pūgoj mėlynos spalvos fone. Švytinti atramų ir pakopų baltuma vertė jį žvelgti į juos. Visi pojūčiai jam sakė, kad oras virš laiptinės pilnas kerų ir labai retas. Bet mergaitė, kuri lipo žemyn iš to oro, buvo apvalaina ir ruda budrios lėlės veidu.

Polas D pažiūrėjo į mergaitę, paskui į Sitę, kuri šypsodama tarė:

– Čia ji, mano Denver. O čia Polas D, brangute, iš Mielųjų Namų.

– Labą rytą, pone D.

– Garneris, vaikelis. Polas D. Garneris.

– Taip, pone.

Amerikiečių autorė Toni Morrison (1931–2019) – daugybės prestižinių apdovanojimų laimėtoja: Pulitzerio premijos laureatė, JAV Nacionalinės knygy kritikos prizo nugalėtoja, 1993 metais už romaną „Mylima“ pelnusi Nobelio literatūros premiją.

„Mylima“ vadinama vienu ryškiausių kūrinių amerikiečių literatūroje, išversta į daugiau nei 20 pasaulio kalbų, pagal ją sukurtas to paties pavadinimo filmas. Romane pasakojama sukrečianti istorija apie Ameriką po Pilietinio karo ir dramatišką moters kovą su vergovės fantomais.

Sitė gimė verge ir pabėgo į Ohajo valstiją, tačiau, nors nuo to laiko praėjo aštuoniolika metų, vis dar nesijaučia laisva. Ją persekioja kraupūs prisiminimai iš senųjų, kadaise širdžiai mielių namų, kuriuose, norėdama apsaugoti mylimą dukterį nuo persekiotojų, buvo priversta ryžtis baisiam nusikaltimui. Kad ir kaip stengtųsi atsikratyti praeities šleifo, tai nėra paprasta – pamiršti neleidžia vaiduokliška dukters dvasia, o netikėtai gyvenime pasirodžiusi paauglė, kuri vadina save Mylima, dienos švieson vėl iškelia siaubingą Sitės paslaptį.

